

DR. DENIS ČALETA, PREDSEDNIK SVETA INŠTITUTA ZA KORPORATIVNE VARNOSTNE ŠTUDIJE ICS

Grožnje so del našega vsakdanjika

POGOVOR

Enajsti september je iz dremeža zbudil tiste, ki niso želeli priznati, da je postala soodvisnost mednarodnega okolja neizbežna – Vsi osnovni poslovni procesi v organizacijah so povezani in odvisni od korporativne varnosti

Denis Čaleta se z varnostnim področjem ukvarja že več kot dvajset let. / foto: Katja Petrovec

Brane Šalamon

Vsem mogočim problemom, s katerimi se ukvarjamo v zadnjem času v Sloveniji, se pridružujejo tudi varnostne težave. Smo v nevarnosti ali ne, je to vprašanje rezultat političnih prerivanj ali boj za prevlado kapitala in s tem vse večjega števila brezposelnih ali napovedanih stavk? Se morda to vprašanje postavlja zaradi neznanja tistih, ki odločajo? **Doc. dr. Denis Čaleta**, sicer predsednik sveta Inštituta za korporativne varnostne študije ICS v Ljubljani in predsednik Slovenskega združenja korporativne varnosti, je glede vprašanja, če prihajajo tvegani in nevarni časi, zelo odločen:

»Odkvisno je, iz katere perspektive dojemamo tveganja. Dejstvo je, da so tveganja in grožnje del našega vsakdanjega okolja in se pojavljajo v različnih oblikah, ki niso nujno samo kriminalna ali teroristična dejanja. Podjetje oziroma organizacija, ki ni sposobna zagotavljati ustreznega varnostnega okolja za delovanje osnovnih poslovnih procesov in s tem zagotavljati neprekinjenosti delovanja, na žalost v tem kompleksnem okolju ne more preživeti. To velja tudi za Slovenijo, čeprav se radi pohvalimo, da živimo v varnem okolju. Učinkovito obvladovanje tveganj lahko predstavlja tudi poslovno priložnost, dokaz odličnosti in navsezadnje konkurenčno prednost pred neposrednimi gospodarskimi tekmeci,« pravi diplomirani varstvoslovec, magister in doktor državnih in evropskih študij, ki se z varnostnim področjem ukvarja že več kot dvajset let in je priznan strokovnjak tudi v mednarodnem okolju. **Ko že govorimo o varnosti, je verjetno pomembno tudi vprašanje slovenskih obveščevalno-varnostnih služb, o katerih se velikokrat pogovarjamo kar počez in se vsake toliko časa lotimo njene reorganizacije. Je to dobro? Kam to vodi?**

»To je zelo kompleksna problematika, ki se je doslej nismo uspeli lotiti s pravo mero strokovnosti in z jasnimi cilji, kaj sploh želimo od te-

ga ključnega dela nacionalno-varnostnega sistema. Moja stališča, ki sem jih tudi že večkrat javno izrazil, so jasna. Obveščevalno-varnostni sistem na strateško obveščevalni ravni potrebuje združevanje, na protiobveščevalnem in varnostnem delu pa mora ostati ločen po segmentih, ki že obstajajo. S tem bi dosegli potrebne sinergije, saj smo zaradi majhnosti Slovenije v kadrovskih, finančnih, organizacijskih in strokovnih resursih zelo omejeni. Drugo glavno težavo vidim tudi v ozaveščenosti ključnih uporabnikov (odločevalcev) teh obveščevalno-varnostnih storitev, ki ne znajo jasno postaviti zahtev, kakšne podatke potrebujejo za učinkovitejšo sprejemanje odločitev. Obveščevalna dejavnost se je že pred časom premaknila na področje, kjer so ekonomski in drugi obveščevalni podatki, povezani z modernimi asimetričnimi grožnjami, pomembnejši od klasičnih obrambnih ali drugih podatkov.«

Ne zavedamo se odgovornosti

Posebno poudarjate pomen ovrednotenja geopolitičnih varnostnih ocen ranljivosti, tveganj in groženj. Smo doslej kaj spregledali?

»Kot sem že omenil, se je svet globaliziral do te mere, da ima že najmanjši varnostni incident na pomembni geostrateški točki učinke na celotno mednarodno skupnost. Predvsem dogodki, povezani s terorističnimi napadi 11. septembra 2001 v ZDA, so iz lažnega dremeža zbudili tudi tiste, ki niso želeli priznati, da je postala soodvisnost mednarodnega okolja neizbežna. To ranljivost še povečuje skoraj usodna odvisnost moderne družbe od delovanja posameznih kritičnih infrastrukturnih tehnoloških sektorjev, med katerimi sta še posebej izpostavljena sektorja električne energije in informacijsko-komunikacijske tehnologije. Brez navedenih si dandanes normalnega življenja praktično ni več mogoče zamišljati. V tem zahtevnem okolju delujejo tudi podjetja in organizacije. Z našimi raziskovalnimi

Novi magistrski program

Jeseni bomo v sodelovanju Inštituta za korporativne varnostne študije in Fakultete za podjetništvo GEA v Sloveniji dobili večdisciplinarni magistrski program Menedžment korporativne varnosti. Analiza, ki je bila narejena v mednarodni primerjalni študiji, je pokazala veliko potrebo po navedenem profilu diplomantov, organizatorji pa so v študijski proces vključili več novih inovativnih pristopov, ki bodo predvsem zagotavljali stalno prepletanje teoretičnih in praktičnih spoznanj ter dobrih praks. Sodelovali bodo vrhunski predavatelji, najboljšim diplomantom pa bodo zagotovili plačano prakso v mednarodni korporaciji in pozneje poskrbeli tudi za njihovo zaposlitev in še za marsikaj, česar naš sistem izobraževanja ne pozna.

spoznanji, novimi znanji in pristopi ter dobro prakso jim skozi modele geopolitičnih in geoeonomskih varnostnih ocen, kjer so še posebej poudarjena tveganja, grožnje in njihova ranljivost, omogočamo tisto potrebno osnovo informacij, nujnih za učinkovito sprejemanje strateških odločitev.«

Kot sodni izvedenec imate svoj pogled na tajne podatke in poslovne skrivnosti, do katerih se velikokrat neodgovorno vedemo.

»Gre preprosto za to, da je zavedanje o pomenu varovanja teh ključnih informacij na zelo nizki ravni, kar velja za javno in tudi gospodarsko okolje. Varnostna kultura je proces, ki ga je težko dvigniti na višjo raven brez dolgotrajnega sistemskega pristopa do te problematike. To mojo ugotovitev na žalost potrjujejo tudi vsi pretekli dogodki v Sloveniji. Kar je z mojega stališča še posebno problematično, je stanje v gospodarskem okolju in dojemanje pomena za podjetja ključnih poslovnih informacij. Ključne poslovne informacije, kot so poslovne skrivnosti, patenti, poslovne strategije, podatki o ključnih kupcih, so tiste informacije, katerih nenadzorovano odtekanje v tej hudi konkurenčni tekmi lahko pomeni tudi propad podjetja. V Inštitutu za korporativne varnostne študije RS se izjemno trudimo za ozaveščanje vodilnih v podjetjih in jim s svojim znanjem nudimo ustrezne mehanizme, kako v njihovem okolju celoviteje obvladovati tveganja, povezana s varovanjem informacij.«

Nekateri menedžerji izgubljajo

Inštitut si še posebno prizadeva za umeščanje korporativne varnosti v poslovne procese organizacij. Za mnoge je to povsem nov pogled.

»Osnovno poslanstvo inštituta je bilo v osnovi namenjeno povečevanju zavedanja o potrebnosti celovitnega obvladovanja tveganj, naj gre za varnostna, finančna, organizacijska, kadrovska ali druga tveganja, katerim so izpostavljene organizacije javnega in še posebej zasebnega gospodarskega okolja. Varnost je ena od osnovnih dobrin, nujno potrebnih za zadovoljevanje osnovnih človekovih potreb. Ta identičen proces lahko prenesemo tudi v poslovno okolje. Vsi osnovni poslovni procesi v organizacijah so neposredno ali posredno povezani in odvisni od korporativne varnosti. V globalnem in dinamičnem poslovnem okolju je za nemoteno delovanje organizacije učinkovito obvladovanje tveganj postalo ključni dejavnik za uspešnost, učinkovitost in navsezadnje za preživetje. Slovensko poslovno okolje zaradi procesov globalizacije in soodvisnosti globalnega ekonomskega okolja v tem okviru nikakor ni izključeno iz teh procesov. Tisti menedžerji, ki se tega dejstva ne zavedajo, na žalost izgubljajo konkurenčno tekmo oziroma je njihovo podjetje dolgoročno obsojeno na stagnacijo ali celo propad. V okviru inštituta deluje Slovensko združenje korporativne

varnosti, kjer se zagotavlja neposredna izmenjava dobrih praks, izkušenj in seveda novih znanj. Za učinkovito zastopanje interesov stroke je potrebno tudi mednarodno povezovanje. Nedavno je bila ustanovljena mednarodna asociacija SE European Corporate Security Association, ki ji trenutno predsedujem.«

Za boljše, predvsem finančno poslovanje podjetja ukinjajo nekatere dejavnosti in jih prenašajo na zunanje izvajalce, vi pa opozarjate, da bi morali celovito pristopiti k obvladovanju tveganj?

»Procesi prenašanja posameznih vitalnih dejavnosti na zunanje izvajalce, tako imenovan outsourcing, je v Sloveniji postal resna težava, zaradi katerega je utrpel posledice velik odstotek organizacij. Do nedavnega je veljalo pravilo, da je potrebno čim več procesov, ki niso ključni za delovanje organizacije, prenesti na zunanje izvajalce in tako zmanjšati stroške v bilancah podjetij. Problem se je pojavil predvsem v izvedbeni fazi, ker se je ta proces izvajal brez ustreznih analiz in ocen učinkov na dolgoročno delovanje podjetij. Na zunanje izvajalce so se nekritično prenašali, poleg podpornih dejavnosti, tudi tako pomembni procesi, kot so kadrovske, pravne, komunikacijsko-informacijski in navsezadnje tudi varnostni procesi. Strateški menedžment ni zagotovil, da bi od pogodbenikov zahteval upoštevanje določenih standardov in tega v večjem delu tudi ni nadzoroval. Tveganja, katerim so izpostavili svoje organizacijske strukture, so se odražala v odtekanju ključnih informacij podjetja, poslovnih skrivnosti, patentov, kadrov in navsezadnje preveliki odvisnosti od zunanjih izvajalcev. Raziskave in ugotovitve kažejo, da vsa resna podjetja vitalne procese za svoje delovanje spet prenašajo pod svoj neposredni okvir delovanja. Z gotovostjo lahko trdim, to so dokazale tudi naše raziskave, da je bila večina procesov, ki so jih izvajali zunanji izvajalci v daljšem časovnem obdobju, za naročnika mnogo dražji, kot če bi jih izvajali z lastnimi sredstvi.« ■